

Nr 181.

Utlåtande i anledning av Kungl. Maj:ts i propositionen nr 132 framlagda förslag angående omreglering av vissa avlöningsförmåner å indragnings- eller disponibilitetsstat.

(3:e avd.)

I propositionen nr 132, punkt 9:o, har Kungl. Maj:t under återopande av bilagt utdrag av statsrådsprotokollet över finansärenden för den 11 mars 1949 föreslagit riksdagen att bemyndiga Kungl. Maj:t att i huvudsaklig överensstämmelse med vad i propositionen förordats förordna angående omreglering i vissa fall av avlöning till tjänsteman å indragnings- eller disponibilitetsstat.

1947 års allmänna tjänste- och familjepensionsreglering har på visst sätt också omfattat personal, som tidigare avförts från aktiv stat, i det att för ifrågavarande personal genomförts en omreglering av pensionerna, vilken i princip medför att pensionsnivån höjts till paritet med den, som gäller enligt 1947 års tjänste- och familjepensionsreglementen. De bestämmelser, som sålunda gälla angående omreglerad pension, bliva tillämpliga ej endast på personal, som före den 1 juli 1947 avgått med pension, utan även på personal, som före den 1 juli 1947 överförts till och nämnda dag alltjämt kvarstod å indragnings- eller disponibilitetsstat.

I enlighet med tillämpade grundregler har däremot någon omreglering av löneförmånerna för tjänstemän å indragnings- eller disponibilitetsstat icke genomförts i samband med 1947 års allmänna lönerreglering.

Till följd av att pensionsreglering men ej lönerreglering genomförts för personal å indragnings- och disponibilitetsstat har en sådan omkastning uppkommit, att avlöningen för sådan personal i en del fall understiger den pension vederbörande erhåller vid uppnådd pensionsålder. Angivna förhållande har uppmärksamrats i ett ärende, varí vissa till indragningsstat överförda landsfiskaler gjort framställning om höjning av avlöningen å indragningsstat i form av gottgörelse för förlorade sportler m. m. I ett i nämnda ärende avgivet utlåtande har statskontoret — som avstyrkt bifall till sökandenas, tidigare i domstolsväg mot kronan framförda men ogillade krav på kompensation för förlorad inkomst av sportler m. m. — anfört, att ämbetsverket funne vissa skäl tala för en reglering av indragningsstatsförmånerna med hänsyn till att dessa vore lägre än den omreglerade pension,

som vederbörande vid pensionsavgången regelmässigt finge uppbära. Statskontoret har därvid föreslagit, att indragningsstatsförmånerna för landsfiskalerna bestämmas till belopp, motsvarande hel, på begynnelseunderlaget för befattning i lönegrad Ca 25, d. v. s. lägsta lönegraden för landsfiskaler, bestämd tjänstepension samt att befattningshavarna befrias från skyldighet att vidare erlägga pensionsavgifter.

Enligt departementschefens mening kan det icke anses helt tillfredsställande, att de av staten anställda och avlönade tjänstemän, som blivit överförda på indragnings- eller disponibilitetsstat och för vilka lönen därvid avvägs på sådant sätt, att den skulle överstiga deras blivande pension, beräknad enligt de vid överförandet gällande bestämmelserna, med hänsyn till beslutad omreglering av pensionsförmånerna erhålla lägre avlöning än den pension, vartill de bliva berättigade. På grund härav föreslås att i de fall, då beloppet av de kontanta avlöningsförmånerna å indragningsstat — i förekommande fall inklusive sportelersättning men minskade med pensionsavdrag — eller å disponibilitetsstat understiga beloppet av den på grundval av begynnelseunderlaget bestämda tjänstepension, vartill vederbörande enligt nu gällande bestämmelser är berättigad, den enligt hittillsvarande grunder utgående avlöningen må ersättas med belopp motsvarande nämnda pensionsförmåner; i anslutning därtill föreslås skyldigheten att i fortsättningen erlägga pensionsavgifter eller vidkännas pensionsavdrag böra upphöra. Omregleringen anses böra genomföras räknat från och med den 1 juli 1947 och förutom landsfiskaler omfatta de övriga statstjänstemän, för vilka motsvarande förhållande föreligger. Anordningen anses jämväl böra tillämpas beträffande de tjänstemän, som efter den 1 juli 1947 överförts på indragningsstat, och därvid erhålla giltighet räknat från och med överförandet.

Utskottet. För att kunna bedöma den reella innebörden och verkningarna av Kungl. Maj:ts förevarande förslag har utskottet funnit det erforderligt att företaga en del kompletterande utredningar beträffande de kategorier av tjänstemän, som beröras av förslaget. Sådana utredningar ha ansetts så mycket mera påkallade som en stark återhållsamhet genomgående präglad behandlingen vid innevarande års riksdag av föreliggande förslag om löneförbättringar för skilda kategorier av i tjänst varande befattningshavare.

Från de olika myndigheterna ha sålunda infordrats uppgifter angående antalet av förslaget berörda befattningshavare, storleken av nu utgående och i propositionen föreslagna löneförmåner för varje befattningshavare, de tidsperioder, under vilka den förhöjda ersättningen skulle utgå m. m. Utredningen har visat, att förslaget berör sammanlagt något över 60 tjänstemän, av vilka — förutom landsfiskaler — kunna nämnas tjänstemän vid domänverket, distriktslantmätare och häradsskrivare. Med nu utgående rörligt tillägg skulle förslaget medföra en sammanlagd merutgift för statsverket av ca 800 000 kronor, intill dess samtliga erhållit pension. Merbeloppet per år varierar starkt för olika befattningshavare och uppgår högst till inemot 3 800 kronor. För landsfiskalerna, som utgöra den största kategorien,

torde löneförbättringen i allmänhet komma att uppgå till ca 2 500 kronor per år, för distriktslantmätare till ca 3 000 kronor per år och för personal vid domänverket varierande mellan 250 och 1 500 kronor per år. Utredningen har vidare givit vid handen, att åtskilliga av ifrågavarande tjänstemän uppbära inkomst från enskild tjänst.

Den av utskottet företagna undersökningen har såsom framgår av ovanstående uppgifter visat, att förslaget torde komma att erhålla förhållandevis begränsad räckvidd. I likhet med Kungl. Maj:t anser utskottet jämväl vissa skäl tala för att löneförmånerna för ifrågavarande tjänstemän icke böra understiga de pensionsförmåner, vartill de framdeles bliva berättigade. Utskottet har vid en avvägning mellan de motiv, som kunna anföras för Kungl. Maj:ts förevarande förslag, och de principiella betänkligheter, som eventuellt skulle kunna resas mot att i det nu rådande läget förbättra lönevillkoren för en kategori tjänstemän utan tjänstgöringsskyldighet, funnit sig — om än med tvekan — böra tillstyrka bifall till propositionen i denna del.

Under återopande av vad sålunda anförts hemställer utskottet,

att riksdagen må bemyndiga Kungl. Maj:t att i huvudsaklig överensstämmelse med vad i statsrådsprotokollet över finansärenden för den 11 mars 1949 förordats förordna angående omreglering i vissa fall av avlöning till tjänsteman å indragnings- eller disponibilitetsstat.

Stockholm den 10 november 1949.

På statsutskottets vägnar:

KARL WARD.

Vid förestående ärendes slutbehandling inom utskottet hava närvarit:

från första kammaren: herrar Rickard Lindström, Sven Larsson, Mannerskantz, Gränebo, Karl Andersson, Ohlon, Gustaf Karlsson, fröken Andersson, herrar Iwar Anderson, Heiding, Johan Eric Ericson och Heselbom; samt

från andra kammaren: herrar Ward, Malmborg i Skövde, Svensson i Grönvik, Bergström, Boman i Kieryd, Andersson i Malmö, Hjalmarson, Mårtensson i Uddevalla, Larsson i Stockholm, Rubbestad, Lindholm och Henriksson.